



SYNKOOPPI

Helssingin yliopisto · OP 156 · Musiikki ja pallo · 2/2025

48. vuosikerta

Teema

Musiikki ja pallo

Päätoimittaja

Timo Kalliokoski

Toimitussihteeri

Iines Markkula

Taitto

Taavetti Huhtala

Helena Sauranen

Kirjoittajat

Taavetti Huhtala

Verna Häyrynen

Timo Kalliokoski

Aapeli Laitinen

Aino Lyra

Sasha Mäkilä

Martta Tikka

Kirjasimet

Alegreya, Georgia, Inter

Kansi

Helena Sauranen

Oikoluku

Maija Moilanen (s. 7-21)

Johanna Paalanen (s. 4-6, 22-25)

Julkaisija Synkooppi ry

Painos 105 kpl

Paino Grano Helsinki

ISSN 0356-9691

Synkooppi, Helsinki 2025



Suomen
Kulttuurirahasto

Lehteä julkaistaan Suomen Kulttuurirahaston tuella.

Pääkirjoitus: Heitänkö vai vieritänkö?

Timo Kalliokoski

Kun Sibelius oli kolmen ikäinen
hän sai lahjan isältään
se oli näkymätön musiikkipallo
joka pomppi itsestään

Kun Sibelius lähti illalla tanssimaan
hän otti musiikkipallon mukaansa
ja alkoi sitä pomputtaa
ja kaikki naiset kääntyi katsomaan

– Kari Peitsamo

*Täyden pyöreä*den kuvat auttavat meitä
kokoontumaan itseemme, todellistumaan
ensimmäistä kertaa, myöntämään oma
olemisemme kotoisuudesta, sisimmästä
käsin. Oleminen joka eletään sisältä
käsin, vailla ulkoisuutta, voi olla vain
pyöreä.

– Gaston Bachelard
(suom. Tarja Roinila)

Terveinen ruotsinlaivan kulttuuri-
maisemasta (pallo- ja Itämeren välistä),
jonka keskellä naputtelen viimeiset merkit
tähän lehteen. Pitelet käsissäsi *Synkooppi*,
jonka teema on pallo – ehkäpä siksi alku-
peräinen julkaisuaikataulu on hiukan
pyörästynyt. Mutta nyt muina kumipalloina
pomppikoon tämä nivaska luokses sun!

Tätä pääkirjoitusta edeltävät sitaatit
toimivat nyt mottoina lehdelle: pallo
on sekä käsinkosketeltava objekti
että pidemmällä kaarilla lentävä idea.
Toivottavasti lehden (ja toki sen
ulkopuolisetkin!) kirjoitukset kimpoilevat
näillä eri tasoilla.

Maailmankaikkeuden eri kokoluokkien
palloista ja siitä, miten ne soivat, kirjoittaa
Taavetti Huhtala esseessään. Kesä on
ollut palloilun aikaa, mistä kertovat
Birminghamissa kevään vaihdossa käyneen
Aapeli Laitisen artikkeli jalkapallo-ottelun
musiikeista sekä Aino Lyrän kirjoittama
helsinkiläisen superpesistiskijukan
haastattelujuttu. Huoneenkokoista
palloa tutkaillaan Verna Häyrysen
sarjakuvassa, joka sai aiheensa Circle-
yhtyeen näyttelykokonaisuudesta Porin
taidemuseossa. Otsikkotasolla pallottelu
jatkuu myös arvioissa, joissa luodaan
katseita mm. *Sulkapallo-oopperan*
librettoon ja Temppeliaukion kirkon
ambient-konsertteihin.

SISÄLTÖ

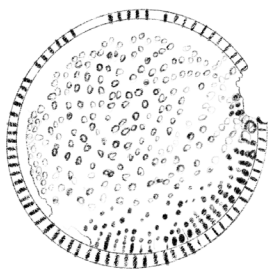
SFÄÄREISTÄ JA MUUSTA	4
SOITETTU MUSIIKKI JA LAULETUT LAULUT BIRMINGHAM CITY FC:N OTTELUSSA	7
PESÄPALLO ON SHAKKIA JA ROKKIA	12
SARJAKUVA	16
VIRONKADUN KUMMITUS	17
ARVIOT	20
SYNKOOPPI SUOSITTELEE	26

Sfääreistä ja muusta

Teksti ja kuvitus: Taavetti Huhtala

Pallo

Pallo on kolmiulotteinen kappale, jonka sijainti on kokonaan tietyn säteen päässä keskipisteestä. Tämä on tietysti pallon matemaattinen määritelmä, mutta tässä sulkeutuvassa muodossa ja sen erilaisissa ilmentymissä on myös jotain hyvin olennaista ihmisyydestä: taipumus jatkuvuuteen, kaaoksen rajoittamiseen ja reunattomuuden järjestämiseen joksikin, jota ei ollut ehkä koskaan tarkoitettu rajattavaksi.



Sulkapallo

Tarkalleen ottaen sulkapallo ei ole pallo sen varsinaisessa merkityksessä. Puolipallo, johon kiinnittyy kartiomainen siipi: tässä yhtälö, jonka tunnemme sulkapallona. Kun vastustajani maila viuhahtaa ja katseeni lukkiutuu sulkapalloon, näen myös Ikaroksen liitämässä kohti aurinkoa. Mutta kuten Ikaros, ei sulkapallo koskaan saavuta tähden täydellistä muotoa: se kerta kaikkiaan ei ole kuula.

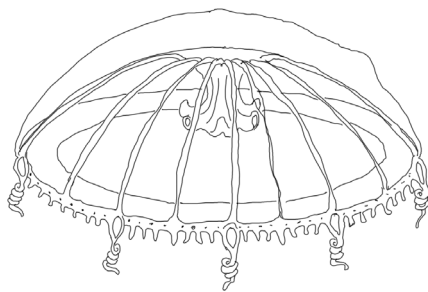
Maapallo

Kotimme on sinisellä pallolla. Maailman sivu on uskottu, että tämä planeetta kiertää muiden aurinkokuntamme planeettojen kanssa räjähtävän suurta kaasupalloa, aurinkoa. Tähtitieteilijät selittävät pallon muodon syntyvän painovoimasta. Ilmeisesti keskipakovoiman ansiosta pallo on esimerkiksi kuutiota sopivampi muoto taivaankantta kiittämään.

Vaikka yksittäinen elämä on kautta aikain ollut hauras, on antroposeenin aikakaudella koko Maan elämä yhä hauraimmissa kantimissa. Asekaupan ja data-keskusten kukoistaessa voin vain toivoa...

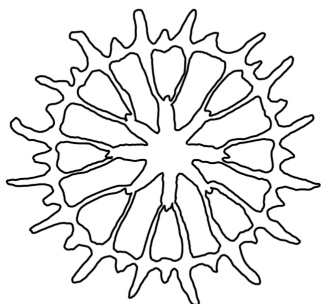
Taivaanpallo

Maa itse on kääriytynyt eräänlaiseen peittoon, jota kutsutaan *magnetosfääriksi*. Tämä näkymätön pallo (hiukan kuin näkymättömyysviitta) suojaa meitä auringon tuulilta ja kosmisilta säteilyiltä.



Sfääri (taivaanpallo) on kreikasta lainattu sana, joka tarkoittaa palloa tai jotain epämääräisen pyöreää. Tähtitieteessä sitä käytetään kuvaamaan erilaisia pallomaisia vyöhykkeitä sekä kerroksia ja arkikielessä jotain, joka on hiukan ehkä tietoisuuden rajamailla.

Tämä loputtomasti rakentuva ja kerrostunut, sipulia muistuttava muoto ei ole ainoastaan tähtitieteellinen abstraktio, vaan ajatus, johon länsimaisen tieteen ja



filosofian historiassa on palattu toistuvasti. Jo antiikissa **Pythagoras** antautui näkemykselle, jossa musiikki ja matematiikka muodostavat universaalin kielen, koodiston, joka paljastaa maailmankaikkeuden järjestyksen. Ajatusta sfäärien näkymättömästä mutta matemaattisesti täsmällisestä harmoniasta (*musica universalis*) on kehitelty antiikista lähtien edelleen modernissa tieteessä ja taiteessa. Tämä ajatus on muovannut kokonaista länsimaista tiedollista perinnettä, jota ovat rakentaneet sellaiset nimet kuin Pythagoras, **Platon**, **Kepler**, **Schopenhauer**. He ovat eri aikakausina etsineet järjestystä kosmoksen kerroksista kuunnellen maailmankaikkeuden oletettua sointia.

Planeetta

Johannes Kepler tahtoi tehdä planeetoista muusikoita. Hän halusi luoda harmonisen mallin planeettojen liikkeestä, jota hän luonnehtikin musikaaliseksi järjestelmäksi. Idea ei ole ainutlaatuinen, ja viittauksia taivaankappaleiden sekä musiikin väliin yhteyteen tehdään myös nykyajan populaarikulttuurissa.

Tiedonhakuni lomassa törmäsin Coldplayn albumiin *Music of the Spheres* vuodelta 2021. Levyn nimi viittaa suoraan

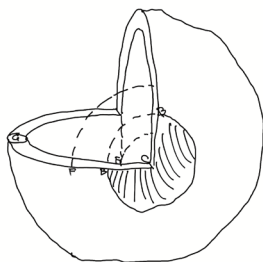
tähän ajatukseen. Coldplayn levyn konsepti perustuu täysin kuvitteelliseen aurinkokuntaan, mikä herättää kysymyksen ennemmin todellisuutemme luonteesta kuin musiikintekijöiden esoteerisista kiinnostuksen kohteista.



Täysikuu

Perimätiedon mukaan **Siddharta Gautaman** elämän merkkipaalut (syntyminen, valaistuminen, kuolema) sattuivat kaikki täysikuun alla. Uskomus kertoo elämän noudattavan jonkinlaista kosmista järjestystä ja aikataulua. Tämä taas herättää kysymyksiä vapaasta tahdosta: kuljemmeko omasta tahdostamme vai ennalta määrätylä radalla kuun kierron tapaan? Toisaalta joissain kulttuureissa täysikuu yhdistetään unettomuuteen, kasvaneeseen levottomuuteen tai jopa tilapäiseen mielenterveyden häiriintymiseen.

Mutta täysikuu on enemmän kuin Siddharta Gautaman historiaan liittyvä anekdootti tai mielen metafora. Se pursuaa



symboliikkaa – helpompaa olisi sanoa, mitä täysikuu ei ole. Täysikuu on taivaankannen julkkis, joka paradoksaalisesti jättää ison A:nkin varjoonsa. Kuun kierto on yksi harvoista pysyvistä asioista maailmassa, jossa **Italo Calvino** sanoi nopeuden vietettävän voitonjuhlaansa. Silti täysikuu pitää rytminsä eikä poikkea tahdist, kuin kohtaus, jonka voimme improvisoida loputtomia kertoja uudelleen.

Kuuhoroskoopit, energiaharjoitukset, uushengelliset meditaatiot julistavat kuun vapauttavaa evankeliumia. Me rakennamme sen ylle merkityksiä, jotka oikeuttavat käytöksemme, selittävät tunnetilamme tai antavat syyn ostaa vielä yhden kristallikiven. Ehkä juuri tämä kivi ohjaa elämämme oikealle polulle. Kuu ei ole väärällä polulla, vaan se pysyy radallaan. Meille se on alttari, jonka ääreen kannamme kaiken, mitä ei voi ymmärtää. Kuun kulttuuriseen viitekehykseen on kasautunut metafyysinen kitsch-rykelmä.

Kulttuurissa täysikuu menee yli täyden. Se on kaikkea: muutos, vaara, hedelmällisyys, hulluus, rakkaus, syntymä, tyhjä näytämö, johon jokainen saa heijastaa myytinsä ja tragediansa. Kuu on niin pullollaan merkityksiä, että merkityksellisyys häviää. Miksi kaiken täytyy tuntua kohtalolta? Miksi sattuman ja muutoksen sietäminen on niin sietämätöntä, vaikka ne ovat ainoat väistämättömät asiat?

Myönnän: täysikuulla on romanttinen puolensa. Se on kaunis. Ja outoa lohtua tuo ajatus siitä, että kuun ovat nähneet

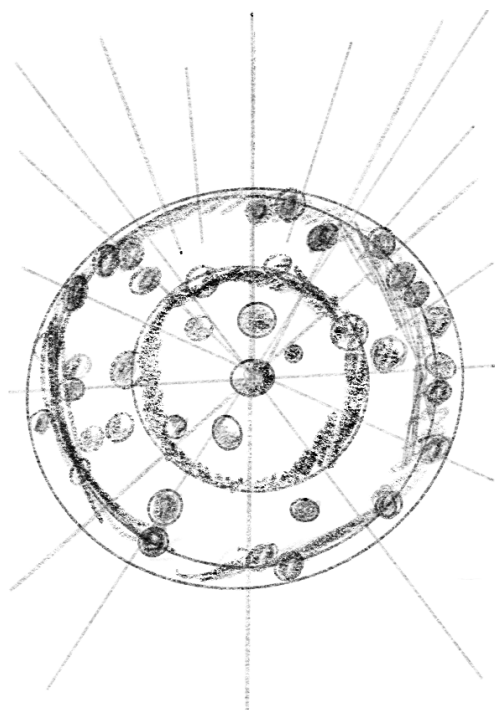
taiteilijat **Sapfo**ta **Virginia Woolfin** ja **Claude Debussy**stä **Meredith Monkiin**.

Ehkä juuri siksi täysikuu on niin rakas: se on itse hiljaisuus. Ei merkitys, vaan tauko. Valo, jonka alla kulma pyöristyy. Melu vaimenee, ja kaipuu jää. Kuu pysyy niin sävelissä kuin runoudessa. **Chopinin** nokturnot, Debussyn *Kuutamo* ja tietysti popmusiikin *Blue Moon*, *Pink Moon*, *Harvest Moon* tai *The Dark Side of the Moon*. Jokainen kappale on yritys sanoittaa jotain, mitä ei voi sanoa suoraan. Ne puhuvat meistä, eivät kuusta.

Entä jos täysikuu ei ollut koskaan taivaalla? Ehkä se on vain paikka meissä. Valo osuu tuohon paikkaan juuri silloin, kun emme yritä ymmärtää. Ehkä siksi katsomme kuuhun – ei vastauksen tähden, vaan kysyäksimme oikean kysymyksen.

kuu ei ole jumala, ei merkki, ei vastaus.

vain todiste, kuinka jokin voi olla kokonainen eikä silti selitä itseään



Soitettu musiikki ja laulettu laulut Birmingham City FC:n ottelussa

Teksti ja kuvat: Aapeli Laitinen

Miten musiikki liittyy jalkapalloon, tuohon usein maailman tunnetuimmaksi urheilulajiksi kutsuttuun pallopeleihin? Kuten monissa muissa urheilulajeissa, myös jalkapallossa musiikki on vahvasti läsnä. Otteluissa soitetaan musiikkia, seuroilla on omat kappaleensa ja kannattajilla laulunsa – musiikkia on jalkapallossa aina. Tässä tekstissä tarkastelen Birmingham City FC:n ja Stevenage FC:n välillä 11.3.2025 pelatussa ottelussa kuulemaani musiikkia. Kyseessä oli seurojen edustusjoukkueiden välinen ottelu, joka pelattiin Englannin kolmannella sarjatasolla, League Onessa. Ottelu pelattiin Birmingham City FC:n kotikentällä, minkä takia keskityn tässä tekstissä siellä soitettuun musiikkiin sekä seuran kannattajien laulamiin lauluihin.

Birmingham City FC on vuonna 1875 perustettu joukkue, joka on viimeksi pelannut Englannin korkeimmalla sarjatasolla yli kymmenen vuotta sitten (BFCF n. d.). Sitä pidetään usein Birminghamin kahdesta joukkueesta pienempänä, koska paikallisvastus Aston Villa on vuosien varrella kerännyt enemmän menestystä ja pelaa nykyäänkin kaksi sarjatasoa korkeammalla. Asiat ovat kuitenkin kääntymässä positiivisemmiksi Birmingham City FC:n kannalta, kun tekstin kirjoitushetkellä joukkue on juuri varmistanut nousun toiseksi korkeimmalle sarjatasolle. Lisäksi joukkueella on suurehko ja erittäin intohimoinen kannattajakunta: tässä tekstissä tarkasteltavaa ottelua tuli viileänä tiistai-iltana seuraamaan yli 25 tuhatta ihmistä. Keskityn seuraavaksi ottelussa soitettuun musiikkiin ja Birmingham City FC:n seurahymniin. Tämän jälkeen tuon esille joukkueen kannattajien laulamia kannatuslauluja.

Ottelussa soitettu musiikki ja seurahymni

Usein jalkapallo-otteluissa soitetaan musiikkia ennen ottelua, puoliajalla ja ottelun päätyttyä. Toisin kuin useissa muissa urheilutapahtumissa jalkapallossa ei ole tapana soittaa musiikkia ottelun aikana, kun peli on poikki, esimerkiksi ennen vapaa-potkua. Vaikka musiikin soittaminen ennen vapaa- tai kulmapotkua ei ole kiellettyä, sen voidaan ajatella rikkovan pelin kirjoittamattomia sääntöjä, koska jalkapallossa tunnelman luominen on yleisön vastuulla (Ahlsved 2014: 27). Birmingham City FC:n ja Stevenage FC:n välisessä ottelussa soitettiinkin musiikkia ennen ottelua, puoliajalla ja ottelun jälkeen. Ennen ottelua soitetun musiikin tarkoitus on nostattaa sekä yleisön että pelaajien tunnelmaa, ja samalla tapaa se puoliajalla ja ottelun jälkeen pyrkii pitämään tunnelman yllä. Birmingham City FC:n ottelussa kuuluivat perinteiset tunnelman nostattajat, mutta niiden lisäksi DJ kiinnitti huomiota paikalliseen identiteettiin soittamalla kappaleita birminghamilaisilta yhtyeiltä. Paikallisuutta edustivat esimerkiksi Electric Light Orchestra -yhtyeen kappale *Mr Blue Sky* ja UB40-yhtyeen kappale *Forever True*. Jälkimmäisestä tekee mielenkiintoisen se, että kyseinen kappale on uusi versio yhtyeen vanhemmasta kappaleesta *Food for Thought*. UB40-yhtyeen jäsenet ovat seuran pitkäaikaisia kannattajia ja halusivat luoda kappaleesta version, jossa sanoitukset sopivat sujuvammin jalkapallokontekstiin. (Brierley 2024.) Kappale on yhä pidetty joukkueen kannattajien keskuudessa, ja se soitettiin ottelun päätyttyä toistamiseen.



Vaikka *Forever True* yhdistetään vahvasti koko seuraan, Birmingham City FC:llä on myös erillinen seurahymni. Joukkueiden pelaajien kävellessä kentälle soitettiin stereoista seurahymni *Keep Right On*, jota yhtyi laulamaan lähes koko stadion. Kyseessä on vuonna 1924 Harry Lauderin säveltämä ja sanoittama kappale *Keep Right on to the End of the Road*, jonka sanoituksia kannattajat ovat muunnelleet vuosien mittaan.

Usealla ammattilaisjoukkueella on oma seurahymni, joka on usein paikallisten muusikoiden tekemä (Ahlsved 2016: 6). Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa Birmingham City FC:n kohdalla, ja kappale päätyi-kin seuran kannattajien käyttöön muuta kautta 1950-luvulla. Joukkue oli bussissa matkalla vierasotteluun, kun sen hetkinen päävalmentaja kehotti pelaajia laulamaan kappaletta lievittääkseen hermostuneisuutta ennen ottelua (Keane 2019). Tästä yhteydestä se siirtyi myöhemmin myös kannattajien käyttöön, ja sitä on soitettu ennen jokaista Birmingham City FC:n kotiottelua jo pitkään. Jotta seurahymnit toimivat, niiden täytyy sisältää elementtejä, jotka kannustavat ihmisiä laulamaan mukana (Ahlsved 2016: 6). Näitä elementtejä ovat esimerkiksi seurahymnin tempo, siinä ilmenevät paikalliset symbolit ja seuraan yhdistettävät asiat, kuten sen värit, entiset pelaajat ja paikat (mt. 6). Birmingham City FC:n seurahymnin tempo, sointi ja sanoitukset ovat sellaisia, että ne kannustavat katsojia yhteislauluun. Lisäksi kannattajien laulamassa versiossa viitataan esimerkiksi joukkueen väreihin ja kannattajien uskollisuuteen, mikä ilmenee sanoituksissa:

”Birmingham City FC”

[Alkuperäinen sävel: Harry Lauder – *Keep Right on to the End of The Road*]

As we journey on,
We will sing this song,
For the boys in royal blue,
We’re often partisan
We will journey on
Keep right on to the end of the road,
Keep right on to the end.

Vaikka *Keep Right On* ei olekaan paikallismuusikon tekemä, siinä on silti seurahymneille oleellisia elementtejä, ja se on isossa suosiossa seuran kannattajien keskuudessa. Laulusta on ajan saatossa muodostunut tietynlainen rituaali, joka on olennainen osa jokaista Birmingham City FC:n kotiottelua.

Kannattajien laulamat laulut

Katsojien laulamat laulut tai satunnaiset huudot ovat tuntuneet olleen läsnä jokaisessa jalkapallo-ottelussa, jossa olen käynyt, sarjatasosta riippumatta. Mainitsin jo aikaisemmin tekstissäni, että jalkapallossa tunnelman luominen on yleisön vastuulla, mutta kannatuslauluilla on muutakin merkitystä. Jalkapallo-otteluissa yleisöstä lähtevät äänet ovat erittäin tärkeitä, sillä ilman niitä ottelun äänimaisema olisi enemmän hi-fi ja paljastaisi näin enemmän jalkapallon pelaamisen perusääniä, kuten pallon potkimisen äänen (Ahlsved 2014: 27). Tämä taas voisi vaikuttaa negatiivisesti ottelun tunnelmaan.

Birmingham City FC:n kannattajat kuitenkin lauloivat kannatuslauluja läpi ottelun, mihin toki vaikutti joukkueen hyvä pelaaminen kentällä. Soinniltaan ja rakenteeltaan kannatuslaulut ovat usein homofonisia kuorolauluja, jotka ovat pituudeltaan muutaman säkeistön mittaisia ja joiden melodia on usein suhteellisen tunnettu (Tuovinen 2007: 15). Tämä melodia voi olla kotoisin esimerkiksi patrioottisesta laulusta, populaarimusiikista tai jopa taidemusiikista (mt. 19–20). Joskus tunnettua melodiaa on muokattu kannatuslauluun sopivammaksi tai melodia voi olla kannattajajoukon keksimä (mt. 17). Birmingham City FC:n kannattajat hyödynsivät muun muassa Village People -yhtyeen vuonna 1979 julkaistua populaarimusiikin kappaletta *Go West* laulamalla toistuvasti ”Stand up if you love the blues” sen kertosäkeistön melodian mukaan. Kannatuslaulu vahvisti tunnelmaa, kun se kehotti muitakin kannattajia nousemaan seisomaan ja laulamaan mukana.

Lauluista voidaan nostaa esiin kolme eri funktiota, jotka ovat paikallisen



identiteetin rakentaminen, oman joukkueen kannatus ja toisen pilkkaaminen (Tuovinen 2007: 22). Birmingham City FC:llä paikallista identiteettiä rakensi ehdottomasti eniten aikaisemmin mainittu seurahymni, mutta katsojat lauloivat ottelussa lisäksi sekä kannatus- että pilkkalauluja. Ne toimivat ikään kuin kannattajien keinona vaikuttaa pelin kulkuun ja kentän tapahtumiin (mt. 26). Kannatuslaulujen tarkoitus on nimensä mukaisesti kannustaa omaa joukkuetta, ja ne kohdistuvat usein pelaajaan, joukkueeseen tai valmentajaan (mt. 26). Birmingham City FC:n kannattajat lauloivat esimerkiksi joukkueensa sarjamenestyksestä:

We're gonna win the league,
We're gonna win the league
Now you gotta believe us,

Now you gotta believe,
Now you gotta believe us,
We're gonna win the league...

Vaikka League One -mestaruus ei ollut vielä läheskään ratkennut, kannattajat osoittivat uskonsa joukkuetta kohtaan kruunaamalla heidät jo mestareiksi. Samalla he ikään kuin kiittailivat muille, jotka ovat epäilleet heidän voittomahdollisuuksiaan. Toki Birmingham City FC johti ottelun hetkellä sarjataulukkoa aika reilusti – ja samalla myös kyseistä ottelua – mikä antoi kannattajille mahdollisuuden laulaa laulua.

Kannatuslaulujen lailla myös pilkkalaulut voivat kohdistua vastustajan yksittäiseen pelaajaan, valmentajaan, joukkueeseen, kannattajiin tai jopa tuomariin (mt. 26). Ne voivat olla luonteeltaan myös hyvin ilkeitä, koska niiden tarkoituksena

on saada vastustaja pelaamaan huonommin sekä ärsyttää vastapuolen kannattajia (mt. 26). Birmingham City FC:n ottelussa suurin osa pilkkalauluista oli tarkoitettu tuomarille, jonka tuomarointiin yleisö ei ollut tyytyväinen. Tämä ilmenee useaan otteeseen sanoituksissa:

You're not fit,
You're not fit,
You're not fit to referee,
You're not fit to referee...

Musiikki on suhteellisen iso osa jalkapalloa ja etenkin otteluja. Toki jalkapallo-otteluissa kuultuun musiikkiin vaikuttavat monet seikat, kuten ottelun ammattimaisuus, sarjan taso ja ottelun tulos. Birmingham City FC voitti ottelun lopulta 2–1, mutta joukkue oli käytännössä hallinnut peliä koko ottelun ajan. Esimerkiksi kannatuslauluja ei välttämättä lauleta yhtä paljon, jos joukkueella menee heikommin. Tästä huolimatta musiikkia kuullaan otteluissa lähes aina: jalkapallon ja musiikin yhteys on kiistämätön.

Lähteet

- Ahlsved, Kaj 2014. Kävitkö ottelussa, miltä kuulosti? *Liikunta & Tiede*, 1/2014, 26–30.
- Ahlsved, Kaj 2016. The cultural practice of localising mediated sports music. *Etnomusikologian vuosikirja* 2016, 1–33.
- History of BFCF. n. d. [verkkosivu]. <https://www.bcfc.com/pages/en/history>. Viitattu 13.4.2025
- Brierley, Louise 2024. UB40 revamp classic song for football fans. Julkaistu 2.4.2024 [bbc.com nettisivustolla](https://www.bbc.com/nettisivustolla). <https://www.bbc.com/news/articles/cxezzv3jzepo>. Viitattu 13.4.2025
- Keane, Conor 2019. This is why Birmingham City fans sing Keep Right On - and have a KRO hashtag. Julkaistu 9.9.2019 [birminghammail.co.uk nettisivustolla](https://www.birminghammail.co.uk/sport/football/football-news/birmingham-city-keep-right-on-14376343). <https://www.birminghammail.co.uk/sport/football/football-news/birmingham-city-keep-right-on-14376343>. Viitattu 13.4.2025.
- Tuovinen, Petri 2007. Fanilaulut jalkapallokannattajien identiteetin rakentajana. *Musiikki*, 3/2007, 7–32.



Pesäpallo on shakkia ja rokkia

Teksti: Aino Lyra

Kuvat: Timo Kalliokoski

ROOOOOOOI-HU
ROOOOOOOI-HU
ROOOOOOOI-HU

Kannatushuudot kajahtavat Helsingin Roihuvuoressa, kun ylimmällä sarjatasolla Superpesiksessä pelaava Roihuttaret kerää lähiseudun pesäpallomieliset yhteen kylän oman pesäpallokentän katsomoihin. Pelipäivä on viikon kohokohta paitsi penkkiurheilijalle myös äänimaisematutkijalle.

Ottelun äänimaiseman luo pelaajien, yleisön ja selostaja **Ruth Palolan** lisäksi Roihun oma DJ **Tuomas Palola**. Synkoopin urheilu- ja äänimaisematoimitus selvitti, mitä tekee pesis-DJ ja miten pesäpallo-otteluiden äänimaisemaa ja

tunnelmaa rakennetaan musiikin avulla.

”En tiedä maailmassa montaa lajia, jossa olisi näin paljon musiikkia pelin aikana”, Tuomas Palola sanoo. Kesä on hänelle viides seuran DJ:nä.

Pesäpallon ylimmillä sarjatasoilla musiikkia ei soiteta ainoastaan ennen ja jälkeen pelin, vaan liki jokaisena hetkenä, kun pelitilanne ei ole käynnissä. Musiikilla on Palolan mukaan tärkeä rooli yleisön innostamisessa ja joukkueiden kannustamisessa. ”Pesäpallo on tsemppipeli.”

Pesäpallo-ottelussa pelataan kaksi jaksoa, jotka molemmat koostuvat neljästä vuoroparista. Vuoroparissa kumpikin joukkue on kerran sisävuorossa lyömässä sekä ulkovuorossa ottamassa lyöntejä kiinni ja polttamassa sisäpelaajia, jotka etenevät pesältä toiselle.

Ottelun voittaa se, joka voittaa molemmat jaksot. Jos niiden voitot menevät tasan,

pelataan kotiutuslyöntikilpailu, joka muistuttaa luonteeltaan jääkiekon tai jalkapallon rangaistuslaukauksia.

Itse ottelutapahtuma alkaa kuitenkin jo hyvän aikaa ennen ensimmäisen syötön nousemista lukkarin kädestä ja päättyy vasta palkintojenjaon ja kättelyiden jälkeen.

Musiikillisesti tapahtuma alkaa pelaajien itse suunnitteleman lämmittelysoittolistan soittamisella. Sen jälkeen DJ Palola aloittaa oman urakkansa: aluksi ”jotain rentoa, kuten **Eric Claptonia**”, ja pelin alkua kohden kierroksia lisätään esimerkiksi Madonnan 4 Minutesin tai U2:n Zoo Stationin tahdissa.

Kun pelin alku lähestyy, kuullaan Superpesiksen retrohenkinen jingle ja kuultajan tervetuliaissanat. Roihuvuodessa vierasjoukkueen saattaa kentälle DJ RZY:n Tervetuloo Helsinkiin. Kotijoukkueen sisääntulobiisinä soi sen perään El Mariachi (**Yan Kings & Matt Petrone** feat. Pitbull).

Ensimmäisellä jaksolla Palola suosii 2010-luvun taitteen pop-hittejä Rihannasta Lucenzoon ja Gangnam Stylesta Party Rock Anthemiin. Toisen jakson alkua tahdittaa puolestaan 70-luvun lista: **Michael Jacksonia**, EWF:ää (Earth, Wind & Fire), **Stevie Wonderia** ja Village Peoplea.

”Leikkisää, mutta jännittävää tunnelmaa”, kuvailee Palola.

Jaksojen lähestyessä loppua jännitys tiheenee ja yleisö täytyy saada kannustamaan entistä hurjemmin. Silloin siirrytään klassisiin rock-biiseihin. Ratkaisun paikkojen kohdalla avuksi valastetaan esimerkiksi Metallica Enter Sandman, Rolling Stonen Start Me Up ja AC/DC:n Thunderstruck. Jälkimmäisen alun ”Thunder”-huutojen päälle yleisö huutaa ”Roi-hu”.

Pesis-DJ:ltä vaaditaan vahvaa laji-tuntemusta ja herkeämätöntä tarkkaavaisuutta. Musiikilla on tärkeä rooli tunnelman luomisessa, mutta syötön noustua ja pelitilanteen käynnistyttyä musiikki ei saa soida, sillä pelaajien on kyettävä kuulemaan kaikki kentän tapahtumat.

Katsojakin oppii nopeasti, miltä kuulostaa hyvä lyönti, lyömättä jätetyn oikean syötön napsahdus lautaseen, tiukka koppi ulkopelaajan räpylään sekä tietenkin pelituomareiden sata ja yksi erilaista

pillinvihellystä. Pesäpalloa seurataankin silmien lisäksi paljon korvilla.

Aika pelitilanteiden välissä on hyvin rajallinen, ja kappaleiden täytyy lähteä soimaan alusta, joten biisien täytyy lähteä nopeasti vauhtiin. Pelitilanteiden välissä soivalle musiikille on Tuomas Palolalla muitakin kriteereitä.

Jotta energia säilyy ja sekä vastustajan että kotijoukkueen kannattajat saadaan kaikki mukaan, pelin aikana soivien kappaleiden täytyy olla ”taputustahdissa”, mikä tarkoittaa noin 130 iskua minuutissa.

Palolalla on myös periaate olla soittamatta kotimaisia ja varsinkaan suomenkielisiä kappaleita, jotta kappaleiden teksti ei sekoitu kuuluttajan puheeseen.

”Jos siellä olisi suomalaisia biisejä, ihmisten korviin kuuluisi kaksi tarinaa”, Palola kertoo. Kun selostus on suomeksi ja musiikki englanniksi, ihminen pystyy sijoittamaan molemmat ”omille radoilleen”.

Säännöt eivät kuitenkaan ole ehdottomia. Kun kotijoukkue lyö kunniajuoksun kauden avauspelissä, pelaajat tuulettavat ”saunoen” Bara Bada Bastun tahtiin ja peliä jatketaan Cha Cha Chan villitessä riemukasta kotiyleisöä.

Roihuttarien otteluissa on aina hyvä tunnelma. Siitä ovat fanit ja seuran toimijat ylpeitä, ja asian tietävät myös vierasjoukkueet kautta maan sellaisissa pesäpallon suurkaupungeissa kuin Lapua tai Rauma. Kannustushuudot ja musiikki raikaavat, eikä buuaamista kuulu. Ei koti- eikä vierasjoukkueelle – ei edes silloin, kun vierasjoukkue johtaa 13–1, ja kotiyleisön mieli on synkkä.

Kotiyleisö voi Tuomas Palolan mukaan kuitenkin tippua kyydistä, jos vastustaja johtaa pitkään. Tärkeä rooli sekä hyvän hengen että pelitunnelman ylläpitämisessä on Paloloilla selostamossa ja mikserin ääressä.

”Pesäpallo on siitä jännää, että yhtäkkiä voi tapahtua paljon.”

Jalkapallossa harvemmin tulee kolme maalia peräkkäin, mutta pesäpallossa kolme juoksua voi tulla yhdellä lyönnillä.

”Hirveä into voi yhtäkkiä tipahtaa pettymykseen, ja täytyy lähteä kaivamaan sieltä

alhosta kotijengiä taas tsemppaamaan, jotta se antaa mahdollisimman ison tuen kotijoukkueelle. Kunnes sitten tapahtuukin niin, että kotijoukkue lyö kunnarin täyteen kenttään. Niin se riemu!” Palola kuvailee.

”Pesäpallo on sillä lailla kaksi tuntia eskapismia – ehdottomasti.”

Yleisön ”kaivamista” Palola luonnehtii ”ameebaksi yleisön kanssa”. DJ:n pitää elää mukana, aistia tunnelmaa ja tuoda yleisö yhteen.

Käytännössä ”kaivaminen” voi tapahtua esimerkiksi nostamalla pelitilanteen päättyessä ensin bassotaajuuksia ja sekuntia tai kahta myöhemmin diskanttia ja keskiääniä. ”Ennakoiva basso saa ihmiset kuin alitajuisesti samaan rytmiin jo aavistuksen ennen kuin biisi lähtee kunnolla soimaan”, Palola sanoo.

Ottelutapahtuman voi Palolan mukaan nähdä varsinaista peliä laajempänä näytöksenä. Itse peli on yksi näytöksen elementeistä, mutta oma roolinsa on myös yleisöllä, musiikilla ja kuuluttajalla. Välillä osapuolet pelaavat yhdessä, välillä toisiaan

vastaan. DJ:n rooli on luoda painetta muille osallistujille, ja välillä paine siivittää kotijoukkueen peliä.

”Tää on tällainen strategiapeli. Niin kuin shakkia ja rokkia yhtä aikaa”, Palola veistelee.

Hyvään henkeen kuuluu myös vastustajajoukkueen kunnioittaminen. Kuten teatterissa voi arvostaa pahiksen näyttelijänsuoritusta, pesisyleisön tulee osata arvostaa myös vastustajan pelaajia ja hienoja pelisuorituksia. Kuuluttaja ja DJ näyttävät esimerkkiä kunnioittamalla jokaista pelaajaa sana- ja musiikkivalinnoilla.

”Suurimmaksi osaksi tietenkin ollaan kotijoukkueen puolella. Mutta meillä Helsingissä vastustajaa ei mollata millään tavalla. Mitään pellemusiikkia ei laiteta, vaan joka ikisen pelaajan jokainen suoritus otetaan täysillä. Aivan jokainen on tähti.”

Kaikkein parasta pesäpallobiisiä kysyttäessä DJ Palola haluaa yksittäisen kappaleen sijaan korostaa musiikin roolia osana ottelutapahtumaa:



”Jos esimerkiksi laittaa [Earth, Wind & Fire -yhtyeen] Septemberin soimaan, tietää satavarmasti, että jengi tietää, mikä nyt on kyseessä. Jos laittaa Enter Sandmanin tai Thunderstruckin, jengi tietää, mikä on kyseessä. Nämä tilanteet ovat niin herkuksia, kun niissä joku tietty biisi kiteyttää koko musiikkihistorian, urheiluhistorian ja kulttuurihistorian siihen 7–8 sekuntiin.”

Entä millaiset pelitilanteen äänet sykähdyttävät pesis-DJ:tä?

”Täydellisen lyönnin osuminen mailan sweet spotiin, kun se läshtää. Se on todella kaunis soundi. Vastaavasti kun etukentällä aivan hirveän lähellä lyöjää oleva ulkopelaaja reagoi silmää nopeammin ja pallo läpsähtää räpylään suoraan räjähdystenomaisesti. Niin, että jos se pallo osuisi päähän, lähtisi taju, mutta kun se osuu räpylään, siitä tulee semmoinen klopsahdus. Se on suorastaan mahtava.”

Palola lisää vielä kolmannen suosikkiäänen: ”Kuuluttajan jokainen sana on mulle tosi kaunis. Onhan hän vaimoni.”

Roihuttarien kauden 2025 avaus kotikentällä päättyy riemukkaaseen voittoon ennakkosuosikki Jyväskylän Kirittäriä vastaan. Kun voitto varmistuu ja tuomari päättää pelin kolmella pitkällä pillinvihellyksellä, soimaan pärähtää Abban Dancing Queen, pelaajat kerääntyvät kotipesän reunalle suureen joukkuehalaukseen, ja monisatapäinen yleisö osoittaa suosiota seisaaltaan.

Kirjoittaja on äänimaisemaintoija, penkkiurheilija ja Roihun kisakahvilan vakituinen vapaaehtoinen. Jutussa on käytetty lähteenä myös Roihu-faneja Akseli Manneria ja Vilppu Rantasta.

Roihun matseissa soineita biisejä

Eric Clapton: I Shot the Sheriff

Superpesis-tunnari (löytyy YouTubesta)

DJ RZY feat. VA: Tervetuloo Helsinkiin

Yan Kings & Matt Petrone feat. Pitbull: El Mariachi

Madonna feat. Justin Timberlake and Timbaland: 4 Minutes

U2: Zoo Station

Jennifer Lopez: On the Floor (2011)

LMFAO: Sexy and I Know It (2011)

LMFAO: Party Rock Anthem (2011)

Rihanna: S&M (2010)

PSY: Gangnam Style (2012)

Lucenzo feat. Big Ali: Vem Dancar Kuduro (2011)

Pitbull feat. Christina Aguilera: Feel This Moment (2012)

David Bowie: Let's dance

Coldplay & BTS: My Universe

Earth, Wind & Fire: September

Village People: YMCA

Tina Turner: Golden Eye

Bon Jovi: Livin' on a Prayer

Survivor: Eye of the Tiger

Metallica: Enter Sandman

Rolling Stones: Start Me Up

AC/DC: Thunderstruck

Abba: Dancing Queen

Sarjakuva: Verna Häyrynen



Vironkadun kummitus

Aleksi V. Kummitus

Kulunut kesä lämmitti myös Aleksi-kummituksen jo ammuin särkynyttä sydäntä ja vei muistot niihin aikoihin, jolloin Vironkadulla oli nykyistä eloisammat ajat. Täällähän tapahtui jos jonkinmoista yliopistollista toimintaa fonetiikan, kielitieteen, sosiologian, semiotiikan ja ties minkä ympärillä – mutta viihdyttävimpiä olivat kyllä musiikkitieteen opiskelijat, opettajat ja tutkijat!

Noina vanhoina hyvinä – vai pitäisikö sanoa ”erilaisina” – aikoina musiikkitieteen henkilökuntaa oli nykyistä enemmän, ja kun opinto-oikeuksia ei ollut vielä ryhdytty hallitusten toimesta rajaamaan, oli opiskelijoittenkin ikähaarukka laaja. Graduahan jotkut opiskelijarukat pitivät ikuisuusprojektina ja viilailivat sitä kuntoon jopa kymmenen vuoden ajan! Moni kävi musiikkialan töissä opintojen ohella, ja myös musiikkitieteen laitos mielellään palkkasi opiskelijoita ja vastavalmistuneita tuntiopettajiksi tai avustaviin hommiin, esimerkiksi ykköskerroksen salaperäiseen elektronimusiikkistudioon.

Opiskelijoiden toimittama *Synkooppi*-lehti oli tuohon aikaan varsin hyvä väylä musiikkitoimittajan alalle, ja moni entinen *Synkoopin* päätoimittaja sai myöhemmin hyvää näkyvyyttä maamme kulttuurilehdistössä – ja muuallakin! Kaivoin Vironkadun aarrearkusta taas muutaman vanhan lehden selailtavaksi, ja heti löytyi todistusaineistoa tästä.

Päätoimittaja emerita Riitta Pietilä

Synkooppi-lehteä vuosina 1987 ja 1988 päätoimittanut **Riitta Pietilä** on malliesimerkki tuotteliaasta musiikkitoimittajasta, jonka ura on käynnistynyt Vironkadulla. Pietilä on kirjoittanut sittemmin kulttuuri- ja

musiikkiaiheisia juttuja muun muassa *Helsingin Sanomiin*, *Uuteen Suomeen*, *Annaan*, *Suomen Kuvalehteen* ja *Rondon*, joista viimeksi mainitussa edelleen saattaa nähdä hänen kirjoituksiaan. Hän myös toimitti *Tempo*-musiikkiohjelmaa yhdessä toisen emeritapäätoimittaja **Tiina-Maija Lehtosen** kanssa.

Pietilä sai aikaan neljä laadukasta lehteä selkänोजनाan edellisen päätoimittaja **Minna Lindgrenin** hankkima rahoitus ja sopimus käännösjutuista *Finnish Music Quarterlyn* kanssa. Alkuaikojen *Synkooppi*-lehdillä ei useinkaan ollut teemaa, mutta opuksen 29 teema oli ”matkoja ajassa ja paikassa” ja lehden kymmenvuotisjuhlanumero opus 30 oli teemaltaan ”naisia ja miehiä” seuraillen Pietilän omaa graduprojektia. Pietilä valmistui musiikkitieteestä maisteriksi vuonna 1996 pro gradu -tutkielmallaan *History - and hers?: eli, ”Henkilökohtaisen poliittisuus” vastaan ”toiseus” musiikin historiassa*.

Synkooppi Op. 27, 3/1987 sisälsi pääkirjoitus mukaan lukien kahdeksan juttua ja kolme kirja-arviota. Musiikkitieteen opiskelijat olivat kirjoittaneet matkakertomuksia Budapestista ja Varsovasta ja tehneet haastattelut säveltäjä **Olli Kortekankaasta**, IRCAMissa¹ työskentelevästä **Lee Boyntonista** ja minimalist **Philip Glassista**. FMQ:n juttuja mukana oli kolme, joista yksi oli apulaisprofessori **Erkki Salmenhaaran** ”Toivo Kuula vokaalisäveltäjänä”.

”*Italia: Sinne ei sinun, eikä kenenkään opiskelevan musiikkimiehen pidä mennä. Voimpa antaa sinulle täydellisen kuvauksen Italiasta sanoilla: Italia on kaunisten naisten maa, mutta musiikin hauta. Opettajat ovat välinpitämättömiä (itseppä Bossikin), kuulla ei saa muuta kuin oopperoita – – .*”

1 IRCAM (ransk. Institut de recherche et coordination acoustique/musique) on Pierre Boulezin 1970-luvulla Pariisiin perustama instituutti, joka on keskittynyt musiikkitieteeseen ja elektroakustiseen taidemusiikkiin.

Toivo Kuulan kirje Madetojalle Erkki Salmenhaaran jutussa "Toivo Kuula vokaalisäveltäjänä"

Toisen, teemattoman opuksen 28, 4/1987 sisältö oli paljolti saman suuntainen, tosin nyt FMQ:n juttuja oli lehteen käännetty vain kaksi. Opiskelijat kirjoittivat **Skrjabinista**, levy-yhtiö Ondinesta, **Wagnerin** Ringin esityksistä Tukholmassa, ja yksi pakinakin oli mahtunut mukaan. Säveltäjä-musiikkitieteilijä **Kalevi Aho** intoutui myös pitkästä aikaa julkaisemaan *Synkoopissa* aiheenaan hänen uusin oopperansa *Hyönteiselämää*.

Synkoopin matkateemanumero Op. 29, 1/1988 sai opiskelijat innostumaan niin, että FMQ:sta oli mahtunut mukaan vain säveltäjä **Kari Rydmanin** kirjallinen omakuva. **Ainomaija Pennanen** kirjoitti matkastaan Kiinaan, **Tomi Mäkelä** lähetti matkakirjeen Berliinistä, ja **Eero Tarasti** puolestaan raportoi siitä, minkälaista musiikkitieteen opiskelu on Yhdysvalloissa, Indianan Bloomingtonissa. **Erkki Lehtiranta** haastatteli vierailevaa luennoitsijaa **Lewis Rowellia** ja Riitta Pietilä jazzviulisti **Mikko-Ville Luolajan-Mikkolaa**.

"Yksi asia mitä ei koskaan saa tarpeeksi ammattielämässä on kritiikki, nimenomaan objektiivinen kritiikki. Tällaista kritiikkiä ei ole kouluissa ja yliopistoissa. Mutta se on parasta kritiikkiä maailmassa, kaikkein tärkeintä. Sitä saa esimerkiksi, kun lähettää pari ensimmäistä artikkeliaan aikakauslehteen ja saa palautetta, jossa suunnilleen revitään kirjoittaja palasiksi ja sanotaan, että tämä oli hirveää soopaa. Tällaista kritiikkiä ei voi ostaa. Näin voi saada erittäin hyvää ohjausta ja ajatuksia ihmisiltä, joiden kanssa ei ole ollut missään tekemisissä."

Lewis Rowell Erkki Lehtirannan haastattelussa "Professori Rowellin avara maailma"

"Näin päädyimme paradoksiin: musiikki on matka, joka jossain mielessä tekee ihmisen onnettomaksi. Niin paljon maailmassa on värejä ja melodioita,

joita et ole kuullut, ja vieläpä niin, että suurinta osaa kaikista et tule koskaan kuulemaankaan. Ja kuitenkin: se matka kannattaa tehdä, tai pikemminkin: kuinka sen malttaisi jättää tekemättäkään?"

Riitta Pietilä Synkoopin Op. 29, 1/1988 pääkirjoituksessa

Pietilän viimeinen lehti, *Synkooppi* Op. 30, 2–3/1988, oli paitsi *Synkoopin* 10-vuotisjuhlanumero, myös kaksoisnumero teemaltaan "Naisia... ja miehiä". Itse asiassa tämä teema jakoi lehden täsmälleen kahtia. Lehdessä oli ennätykselliset 16 juttua, joista nostettakoon esiin Pietilän "Naistutkimus A:sta Ö:hön", **Katri Mehton** "Taikahuilun patriarkaallinen maailmankuva", Ainomaija Pennasen juttu "Daamit orkesterikorokkeella" Helsingin naisorkesterista, **Anne Sivuoja-Gunaratnamin** artikkeli **Einojuhani Rautavaaran** Thomas-oopperasta, Erkki Lehtirannan matkakertomus Etiopiasta ja juhlanumeron sokerina pohjalla lehden perustajien **Pekka Hakon**, **Tero-Pekka Henellin** ja **Risto Niemisen** terveiset kymmenvuotiaalle lehdelle.

"Tulimme tapaamiseen [Sibelius-Akatemian Tritonus-lehden kanssa] innostuneena, mutta lähdimme kuitenkin pois tyhjin käsin. "Yhteistyö" olisi merkinnyt sitä, että Synkooppi olisi sulautunut Tritonukseen, ja Synkoopin toimittajista olisi tullut Tritonuksen ilmoitusten keräilijöitä. No, kuka muistaa vielä Tritonuksen?"

Risto Nieminen tervehdyksessään Synkoopille "Ennen ja nyt"

Synkooppi-lehti 25 vuotta sitten

Synkoopin Op. 59 2/2000 jatkoi **Hanna-Mari Hiedan** päätoimittajakautta. Tämä peräti 60-sivuinen lehti piti sisällään kymmenen juttua ja ison tukun levy- ja muita arvioita. Lehden teemana oli "crossover", jota käsiteltiin monipuolisesti niin osana länsimaisen musiikin historiaa aina keskiajalta lähtien kuin myös 2000-luvun suomalaisen

yhteiskunnan monikulttuurisuuden näkökulmasta. Lehteen mahtuivat myös reportaasi 2. kansainvälisestä Sibelius-kapellimestarikilpailusta ja artikkeli Mikkelin musiikkijuhlista.

”Kuudennella luentokerralla kaikki muuttui. Sibelius-tutkija **Kari Kilpeläinen** paljasti, ettei tutkijan elämä ole aina auvoista, että apurahat ovat joskus kiven takana, että jotkut tutkimusaiheet ovat rahakirstujen vartijoiden mielestä vähemmän merkityksellisiä kuin toiset.” Nimimerkki **Kati Mijo** pakinassa ”Kyökin puolelta”

”Crossoverin ansaitsemasta arvostuksesta kertoo rinnastus komediaan: ’Yksi komedian tekemisen perustekniikkoja on sotkea tavanomaisesti erillisinä pitämämme asioita keskenään.’ Ajatus ei liene kaukana totuudesta, ajateltaessa plyymeihin sonnustautuneen oopperadiivan ja rocklegenda **Freddie Mercury**n duettoja tai gregoriaanisen mieskuoron esittämää tulkintaa Dire Straitsin hitistä Brothers in Arms. Naurattaa saattaa, ainakin levy-yhtiöissä, joille molemmat konseptit ovat tuottaneet maltaita.”

Maiju Silvennoinen artikkelissa ”Crossover – rikkautta vai ristiriitoja”

”Orkesterin lisäksi myös Sibelius-lukion kamarikuoro sai tavallisesta repertuaaristaan poikkeavaa tulkittavaa. Samaa voisi periaatteessa sanoa myös klassisen koulutuksen saaneesta laulajasta, mutta **Tarja Turusta** ei voikaan luonnehtia perinteiseksi oopperalaulajattareksi. Hän on nimittäin ehtinyt jo onnistuneesti yhdistää klassisen taustansa heavy metal -musiikkiin laulaessaan Nightwish-yhtyeen solistina vuodesta 1997 lähtien.”

Hanna-Mari Hieta artikkelissa ”Evankeliumi – ilosanoma median käsissä”

”Santur muistuttaa myös Suomen kannelta. **Zekrollah** ja **Aram** ovat soittaneet kerran kanteleitten kanssa

yhdessä. Aram kertoo: ’Me oltiin keikalla kerran isän kanssa Oulussa, missä oli sellainen Rukan kantelekonsertti – ja me oltiin tavallaan itämainen kannelbändi, joka tuli sinne – muistaakseni joku biisi me soitettiin yhdessä – jossain biisissä me vähän yritettiin päästä samoille svengeille.’

Päivi Komsi ja **Maini Tuom**inen artikkelissa ”Aram Aflatuni – Persialaista musiikkia länsimaisille korville”

”Pohjoinen edusti kuitenkin **Gouldille** jonkinlaista suorastaan myyttistä eristyksen vertauskuvaa ja näin ollen myös luovuutta. Hän nimittäin uskoi, että pohjoisen eristyisyys vaikutti jollain aivan erityisellä tavalla siellä eläviin ihmisiin, jopa siinä määrin että heistä Gouldin uskomuksen mukaan tuli eräänlaisia filosofeja. Taustalla oli myös Gouldin **Thoreaulta** lainaama ajatus, jonka mukaan yhteiskunnan ulkopuolella elävät ihmiset voivat nähdä ja ymmärtää yhteiskuntaa paremmin.”

Matti Takala artikkelissa ”Editoinnin syvin olemus – Glenn Gould ja polyfoninen radio”

”Helsingin yliopistossa on sävellystä opetettu kymmenisen vuotta, niin kauan kuin **Harri Vuori** on ollut musiikkitieteen laitoksella opettajana. Aiemmin ’epävirallinen’ opetus päättyi kurssitarjontaan kaksi vuotta sitten ja osoittautui varsinaiseksi menestykseksi. ’Kurssille tulijoita oli hyvin suuri määrä, joten katsoin parhaaksi tänä vuonna organisoida opetusta päämäärätietoisemmin’, kertoo Harri Vuori sävellyskurssinsa suosiosta.”

Elina Kuorelahti artikkelissa ”Otteita Helsingin toisesta koulukunnasta”

Lähteet

Synkooppi 1987–1988 (Op. 27–30)
Synkooppi Op. 59, 2/2000
Wikipedia-artikkeli IRCAM

Arviot

Leijonia ja luovuuden puutetta

Mufasa: Leijonakuningas

Ensi-ilta 20.12.2024

Disneyn vuoden 1994 *Leijonakuningas* on yksi kaikkien aikojen menestyneimmistä animaatioelokuvista. Hitti oli niin suuri, että Disney katsoi tarpeelliseksi jatkaa sarjaa suoraan videolle myydyillä jatko-osilla *Leijonakuningas 2* ja *Leijonakuningas 3*. Vuonna 2019 alkuperäinen *Leijonakuningas* sai teknisesti kiinnostavan, mutta taiteellisesti melko turhan, versioinnin. Tässä "live-action-versiossa" leijonat kirmasivat piirrosmailman sijaan aidon luonnon oloisessa animaatioympäristössä. Viime vuoden joulukuussa sama tyyli oli jälleen käytössä, kun "elämän tielle" palattiin elokuvassa *Mufasa: Leijonakuningas*. Tämän vuoden maaliskuussa se tuli katsottavaksi myös Disney plus -palveluun.

Elokuva kertoo *Leijonakuningaan* päähenkilön isän, Mufasan, tarinan. Pieni leijonanpentu joutuu eroon vanhemmistaan, mutta löytää toisesta laumasta uuden perheen ja kasvattiveljen. Ikävän käänteen seurauksena hän kuitenkin joutuu pakenemaan murhahimoista vihollislaumaa. Tuloksena on melko simppele roadtrip-elokuva: ollaan tiellä kohti parempaa, paetaan ongelmia ja löydetään matkan varrelta ystäviä.

Visuaalisesti elokuva on puolikuollut. Hieman eloa voi havaita muutamissa hyvin sommitelluissa ostoissa ja värikkäissä kuvin, mutta yleisesti ottaen virtuaaliluonto tarjoaa lähinnä pettymyksiä. Eläinhahmojen ilmeiden toteuttamisessa on enimmäkseen epäonnistuttu, ja elokuva toimiikin hieman surullisena muistutuksena ihmisilmeiden tärkeydestä samastuttavaa hahmoa luotaessa. Eläinten tyylittömyys ja värittömyys ei auta asiaa: esimerkiksi Mufasaa ja hänen veljeään on välillä lähes mahdotonta erottaa toisistaan.

Mufasa toimii äänen puolesta kuvaa paremmin. Replikeissä jumitetaan alkuperäiselokuvasta tutussa "elämän tiessä" ja muissa latteuksissa, mutta ne näytellään loistavasti. Dialogia rikastuttavat pienet

kuulumat zulun ja swahilin kielistä. Roolitus on onnistunut, ja ääninäyttelijöiden ohjaus pitää paketin vakuuttavasti kasassa. **Aaron Pierre** tekee Mufasana tyylipuhtaan ääniroolin, ja mieleen positiivisesti jäävät myös **John Kanin** Rafiki ja **Tiffany Boonen** Sarabi. Erityismaininta kuuluu Mufasan petollista veljeä esittävälle **Kelvin Harrisonille**, joka luo kömpelösti kirjoitetulle hahmolleen edes jonkinlaisen kehityskaaren.

Elokuvan laulut on kirjoittanut Broadwaylta Disneylle napattu **Lin-Manuel Miranda**, joka on aikaisemmin tehnyt musiikkia Disneyn elokuviin *Vaiana* ja *Encanto*. Kappaleet nostavat elokuvan tasoa, mutta Mirandan tuotantoa tunteva osaa odottaa parempaa. **Dave Metzgerin** säveltämässä taustamusiikissa pilkahtaa toisinaan teema aikaisemmista *Leijonakuningas*-elokuvista. Sävellykset tarjoavat paikoin hienoakin tunnelmakuvaa, mutta lähtökohtaisesti elokuvamusiikin kuuluisi olla värittämässä kiinnostavia asioita. Keskellä elokuvaa tekee mieli sulkea silmät. Ehkä *Mufasa* voisi toimia kuunnelmana.

Mufasan hahmo ei kehity elokuvan aikana sanottavasti. Hän yksinkertaisesti ottaa sen minkä ansaitsee, voittaa yhden ongelmansa ja lähtee kotiin. Tällainen suoraviivaisuus on melko puuduttavaa yleisestikin, mutta Mufasan legendaariselle hahmolle suoranainen loukkaus. Kaksi tuntia on ihmisen elämässä pitkä aika, jos sen käyttää näin mitäänsanomottoman elokuvan katsomiseen. Paremmen kokemuksen saa katsomalla mitä tahansa luontodokumenttia samalla, kun kuuntelee minkä tahansa Lin-Manuel Mirandan musikaalin soundtrackia.

Martta Tikka

Kuuluisuuden haamuista

Pauliina Vanhatalo: *Diiva sohvallani*
S&S. 281 sivua

Pauliina Vanhatalon romaani *Diiva sohvallani* (2025) käsittelee menestyksen, lahjakkuuden ja nuoruuden kipukohtia. Nelikymppinen kirjailija ja perheenäiti aloittaa uudelleen klassisen laulun opinnot ja syvennyy siinä sivussa legendaarisen oopperalaulaja **Maria Callasin** elämään ja elämäkertoihin. Valheita, juoruja ja kohuja riittää, eikä diiva itse pyri niitä varsinaisesti vähentämään. Fantasiaelementti teokseen saadaan, kun Callas ilmestyy laulun pariin palaavan päähenkilön asuntoon ja ryhtyy elämään siellä kuin kotonaan.

Teksti kulkee parhaimmillaan kevyen lyirisesti. Pohdiskelevuus on teoksessa keskiössä, ja kerronnassa tehdään hyppyjä ajassa ja paikassa. Ulkomaailma kiittää ohi päähenkilön tutkiessa Callasin elämästä kerrottua tai omia kykyjään. Välillä pysähdytään laulutunnille tai kelluntatankkiin. Muita henkilöitä ei juurikaan kuulla, ja itse diiva piirtyy esiin eniten juuri minäkertojan mietintöjen avulla.

Romaanin lopussa on lähdeluettelo, josta voi tarkistaa sivun ja usein myös annetun yksityiskohdan perusteella, mistä artikkelista tai teoksesta mikäkin lainaus on otettu. Tästä näkökulmasta katsottuna *Diiva sohvallani* asettuu varsin taitavasti faktan ja fiktion rajamaille. Eri elämäkertojen vertailu ja jotkut ajatukset Callasin elämän todellisuudesta tuovat mieleen esseen tai tietoteoksen.

Parhaimmillaan romaani tuntuu musiikin kuuntelulta: teksti pulppuilee, lauleskelee, liitelee ja nauraa. Lukuja erottavat numeroiden sijasta nuottiavaimet. Kokonaisuus sortuu kuitenkin sivupolkuihin, joihin vain musiikilla on varaa. Punainen lanka jää melko piiloon teoksen puolivälin seutuvilla, ja huomiot esimerkiksi oopperan naisvihasta ja päähenkilön arvesta jäävät irtonaisiksi. Sanomatta tuntuu jäävän paljon selaista, joka tarkemmalla rajauksella olisi voitu löytää.

Teoksen pohtivuus nousee toisinaan ajatuksen kirkkauden edelle, ja toisinaan minäkertojan ajatuksenjuoksu jää puuduttavasti junnaamaan. Uudelleenkoonti Callasin elämäntarinasta ja siitä tehdystä kirjallisuudesta on kuitenkin kiehtovaa luettavaa kaikkien kompastelujen läpi. Prosessi nousee teoksessa lopulta itse ratkaisua tärkeämmäksi, eikä merkittävää tai suurellista huippukohtaa jää oikeastaan edes kaipaamaan.

Romaanin suurin anti on kuuluisuuden ja diivaidentiteetin ympärille rakentuvissa ajatuskuluissa. Mitä uralla menestyminen vaatii, ja millaiseen asemaan menestytjä päätyy? Vaivaako kerran menestynyt aina haave maineesta? Millaisille ihmisille kuuluisuus on tarkoitettu? *Diiva sohvallani* on miellyttävä sukellus näihin ja moniin muihin kysymyksiin.

Martta Tikka

Nykyoopperalibrettoja omilla jaloillaan

Sulkapallo-ooppera ja muita nykylibrettoja
Mäki, Hotinen, Sallinen, Maunuksela, Karhu,
Bergroth, Tavi, Luhtaniemi
Teatterin Uusi Alkukirjasto 2024
168 sivua

Aikamme kotimaisen oopperan tola on ollut jo tovin keskustelun kohteena. Kesällä käynnistyi SKR:n rahoittama Suomen Kansallisoopperan Sokeritehdas-hanke, jonka tarkoituksena on edistää uusien oopperoiden kehitystä ja esittämistä; syyskuun alussa **Olli Virtaperko** peräsi *Rondo*-lehden kolumnissaan Kansallisoopperalta aktiivisempaa roolia kotimaisten oopperakantaesitysten järjestäjänä. Jonkinlaista poreilua oopperakeskustelussa siis on: yhtenä keskustelunavauksista näyttäytyy myös viime vuoden lopulla julkaistu Teatterin Uuden Alkukirjaston eli TUA:n kustantama kotimaisten 2000-luvun oopperoiden librettojen kokoelma *Sulkapallo-ooppera ja muita nykylibrettoja*.

Antologian esipuheessa kustannustoimittaja **Maria Säkö** pohtii ikuisuuskysymystä libretton itsenäisyydestä. ”Onko libretolla myös oma paikkansa musiikista irrallaan?” kysyy nide, jonka kuusi oopperalibrettoa seisovat aivan ilmiselvästi omilla jaloillaan. En ole nähnyt kokoelman teoksista yhtenkään esitystä – lähestyn seuraavaksi niiden ilmaisua vain ja ainoastaan lukijana.

Vaikuttaa selvältä, että mistään yhtenäisestä tekstilajista ei ole kyse. Toki oopperankin rajoja venytellään kokoelmassa, sillä mukana on monodraamaa, orkesterilaulusarjaa, musiikkiteatterin piiriin luettavia teoksia ja ”esityksellinen äänirituaali”. Kirjoitetulla tekstillä näyttää olevan kaikissa teoksissa aivan oma funktionsa.

Kokoelman avaa sen nimateos, **Juha-Pekka Hotisen** ja **Teemu Mäen** kirjoittama *Sulkapallo-ooppera* (2005, säv. **Max Savikangas**), joka antaa ajallista ja esteettistä perspektiiviä kokoelman viiden, lähempänä meidän aikaamme kantaesitetyn oopperan librettoille. Hotisen ja Mäen teksti kantaa mukanaan lähihistoriaa esitystaiteen ihanteiden muutoksista: esimerkiksi oopperan Jeesus ottaa yleisön edessä itseltään verinäytteen, jota käytetään yleisölle tarjottavien lihapullien valmistuksessa. Sokkielementti on vahvasti läsnä. Ironian kyllästävät laulujen tekstit ovat inhoitavaa luettavaa ja siksi vaikuttavia: ne ajavat lukijan kiusallisen ahtaalle (väki)vallan kysymysten edessä.

Selväsanaissimmin oopperan ja klassisen laulun päälle itsensä telakoivat **Milka Luhtaniemen** ja **Aina Bergrothin** libretot, joilla molemmilla on ääneen lausuttu pohjateksti vokaalimusiikin historiasa. Milka Luhtaniemen *Rakkaat* (2023, säv. **Minna Leinonen**) on **Robert Schumannin** *Frauenliebe und Leben* -laulusarjan (1840, san. **Albert von Chamisso**) päällekirjoitus. Luhtaniemen teksti



kertarysäyksellä queeryyttää seksistisen lied-klassikon, jota määrittää porvarisnaisen elämänmittainen rakkaus tämän miestä kohtaan. Läpi Luhtaniemen päällekirjoituksen ”sukupuolet telmivät”, eikä tunne tydy paikantumaan vain yhteen väliin rakkaiden vuorovaikutuksessa. Teksti soi ilman säveltäkin mitä kauneimmin. Erityisen upein kaarin soivat laulut *Taipua* ja *Tunteja, tunteita* – tekstin ääni on huokoinen, kehoonmenevä.

Bergrothin *Trapped Butterfly* (2023, säv. **Sampo Kasurinen**) tarkastelee oman käden kautta kuolevan Madama Butterflyn trooppia. Aikuisen pojan ja itsemurhan tehneen äidin dialogin pääte pisteessä seisoo kaipuun kiteyttävä **Simone Weil** -sitaatti. Bergrothin librettoa tulee seuranneeksi kuin minkä tahansa suuren traagisen oopperan kohtauksia – niin taitavasti se on kieleltään ja rytmiltään perinteessä kiinni. Tekstin näkökulmien tuoreus ja tapa, jolla se rakentaa pohdintaansa, tuovat lukukokemuksen annin lähelle hyvän esseistiikan tarjoamaa nautintoa.

Aivan toisenlainen librettoavaus on **Henriikka Tavin** *Loputtomuus* (2024, säv. **Lauri Mäntysaari**). Tavin vallaton kieli-ilottelu on valjastettu tekstissä salaliiton ääneksi. Sopraanolle kirjoitetussa, Ted Talkin tapaisessa esitelmässä kansainvälisen mittayksikköjärjestelmän lyhenteet muodostavat sanan, josta kaivetaan malaijinkielinen merkitys. Denialistiset kehkeytymät pysyvät turvallisesti paperilla, mutta tosielämässä niitä ei rajoita mikään. Tavin libretto on karnevalistisuudessaan samaan aikaan karmiva ja hulvaton. Sekä hyvin tavanomaisen arkipuheenparren että kokonaisuuksista irrotettujen, itsessään

merkityksettömien tavujen loputon jankkaaminen on Tavin runoleikeille tyypillistä: se antaa palkintoja niin tekstin lukijalle kuin tekstiä musiikiksi sovittavalle. Hyvänä esimerkkinä toimii myös kirjailijan edellinen ”epälibretto” *Pinnan alla* **Tiina Myllärisen** samanimiseen ääniteokseen.

E. L. Karhun metsäpoliittinen *Searching for Tapio* (2024, säv. **Valtteri Laurell**) on aineksiltaan vakuuttava. Metsän jumala on eroottisenkin halun kohteena ja löytyy baarista yksikseen parta ajeltuna. Vähäeleinen libretto päättyy toiveikkaasti: partasi kasvaa takaisin, Tapio. Teksti on kuin tehty laulettavaksi: jäänkin kaipaamaan kokonaisuuden kuulemista ja pidän silmät auki tulevien esitysten varalta.

Klaus Maunukselan ja **Valter Sallisen** esityksellinen äänirituaali *UXO* (2019) vaatii lukijalta vielä uudenlaisia asentoja. Kuten tekijätkin toteavat esisanoissa, esitysohjeita, nuottitekstiä ja liikenotaatiota sisältävä libretto on tapa dokumentoida monitaiteisen esityksen prosesseja. Lukijalle teoksen libretto, josta esipuheessa käytetään myös nimitystä partituuri ja *score*, on nimenomaan keino penkoa hyvin vahvasti aikaan ja paikkaan sidotun esityksen helmoja ja taitteita ulkoa käsin.

”Mitä libretto on nykypäivänä?” on kysymys, jonka antologian toimittanut kriitikko Säkö siirtää eteenpäin ”asiantuntevien musiikkitieteilijöiden vastattavaksi”. Tämän pallon heitän edelleen seuraavalle.

Timo Kalliokoski

Tikanmäen Maisemakuvat uruilla? – Anni Nousiaisen transkriptio veti kirkon täyteen yleisöä

Anssi Tikanmäki: *Maisemakuvia Suomesta*

Anni Nousiainen, urut

Vantaan Pyhän Laurin kirkko, 26.6.2025

Viime vuonna manan majoille menneen, monipuolisen muusikko-säveltäjä **Anssi Tikanmäen** esikoisalbumi *Maisemakuvia Suomesta* (1981) lienee osa jokaisen 1980-luvulla eläneen musiikkifanin sielunmaisemaa maassamme ja se on siitä syystä säilyttänyt suosionsa näihin päiviin saakka. Yksi omien sello-opintojeni kohokohdista Helsingin konservatoriossa oli **Teemu Honkasen** johtama *Maisemakuvien* orkesteriesitys, jossa Tikanmäki soitti koskettimia ja **Pentti Lahti** huolehti puhallinsooloista.

Suomen nuoreen urkuri- ja kirkkomuusikko-polveen läheisesti viime vuosina tutustuneena olen pitänyt silmäni auki mielenkiintoisten konserttien varalta, ja nyt niihin sattui **Anni Nousiaisen** esiintyminen Laurin päiväkonsertit -sarjassa. Nousiainen on jo aiemmin soittanut *Maisemakuvien* parhaita paloja ja improvisoinut niiden pohjalta, mutta oli sitten päättänyt tehdä kunnollisen urkutranskription koko teoksesta.

Matti Sunell kuvasi *Synkoopissa* 4/2024 ilmentyneessä muistokirjoituksessaan Tikanmäen musiikkia ”orkestraaliseksi progeksi iskelmä- ja kansanmusiikki-vaikuttein”. Luonnehdinta on osuva, mutta miten orkestraalinen proge voi toimia ilman orkesteria? Rock-bändillä vahvistettu sinfoniaorkesteri (vai onko kokoonpanojen järjestys päinvastainen?) on myös soinnillisesti yksi vavahduttavimmista kuviteltavissa olevista kokoonpanoista; pärjäisikö sille edes soitinten kuningatar? Pyhän Laurin kirkon äärimmilleen täyttänyt yleisö ainakin uskoi niin.

Tikanmäen sarja sisältää kahdeksan kotimaan maisemia ja tunnelmia kuvaavaa osaa, jotka ovat olleet kovassa käytössä elokuvien äänimaisemana, dokumenteissa, radiosoittoina, kouluissa, kotona ja erilaisten orkestereiden ohjelmistoissa ympäri Suomen. Ohjelmalehtisessä Nousiainen kertoo pitäytyneensä alkuteokselle mahdollisimman uskollisena ja muutta-neensa vain joitakin kohtia ”urkumaisemmiksi”. Hän myös muistutti esitysten yksilöllisyydestä eri urkujen erilaisten rekisteröintimahdollisuuksien takia.

Kun konsertti käynnistyi *Lapin tuntureilla*, piti hetki totutella urkujen äänimaisemaan ja siihen, että aivan kaikki orkesteriversioiden elementit eivät mahdu mukaan transkriptioon. Nyt osan dynaamisia huippuja jäi kaipaamaan, mutta ne ehkä toteutuisivat toisenlaisella soittimella, kuten Musiikkitalon uusilla huippu-uruilla. Sointimaailmaan kuitenkin tottui nopeasti, ja seuraava osa *Aamu lakeuksilla* tuntui sopivan uruille aivan täydellisesti, eikä mitään jäänyt

puuttumaan. Täydet pisteet rekisterien valinnasta Nousiaiselle.

Ainoa osa, jossa jäi kaipaamaan alkuperäis-versioiden tanakkaa rumpukomppia, oli *Tuusulan moottoritie*, joka oli paikoin vaarassa mennä rytmisesti nokilleen. Sointimaailmaltaan se toimi kuitenkin loistavasti, kuten myös seuraavat osat *Kesäranta Etelä-Saimaalla* ja *Valkeakosken tehtaanpiiput*. Hyväntuulinen *Savolainen metsä* oli myös hyvin onnistunut transkriptio ja sai kirkkokansan päät heilumaan musiikin tahtiin. Staccatomaisempi soittotapa olisi ollut lähempänä alkuperäistä haitari-iloittelua, mutta jokainen meistä kuulee ja myös tulkitsee musiikin omalla tavallaan.

Kiutaköngäs-osaan Nousiainen oli löytänyt hyvän ja läpäisevän äänikerran matalia sähkökitarasoolo- ja markeeraamaan. Sarjan päättänyt *Muuttuva maaseutu* oli sekini erittäin onnistunut transkriptio, ja nyt uruista löytyi myös lisää potkua. Teosta urkutranskriptiona kuunnellessa kirkastui, miten hyvää musiikkia *Maisemakuvia Suomesta* todella on. Konsertin kuluessa ei ”puuttuvaa” komppia enää osannut kaivata, ja jos teosta ei tuntisi ennestään, voisi monesta sen osasta ajatella, että tässäpä hieno urkukappale.

Ohjelma sai päättyttyään yleisöltä valtaiset aplodit, eikä solistia päästetty poistumaan urkuparvelta ennen kuin hän oli soittanut ylimääräisenä osan *Aamu Lakeuksilla*. Kirkossa oli selvästi tavan urkufanittajien lisäksi paljon väkeä, joka oli tullut nimenomaan teoksen takia. Aplodinsa oli Anni Nousiainen todellakin ansainnut sekä tekemänsä suuren transkriptiotyön että koskettavan ja virtuoosisen esityksen puolesta.

Toivottavasti Nousiainen pääsee esittämään työnsä hedelmiä vielä useaan kertaan. Teos tulee kuulostamaan joka esityksessä erilaiselta urkujen erilaisten rekisteröintimahdollisuuksien mukaan, mutta myös soittajansa näkemyksen syventyessä. Olisi hienoa, jos jokin musiikkikustantamo kiinnostuisi julkaisemaan transkriptiot maamme urkureiden iloksi – esimerkiksi Fennica Gehrman, joka omistaa jo oikeudet Tikanmäen urkuteokseen *Seremoniat/Ceremonies*.

Sasha Mäkilä

Shepherd's Call

Temppeliaukion kirkko 8.5.2025

Pääkaupungin musiikkikevään uusi tulokas, Helsinki Music Week -festivaali, avattiin hartaissa puitteissa: Temppeliaukion kirkossa esiintyi illan ensimmäisenä helsinkiläisduo Shepherd's Call. Yhtyeen osapuolet **Inter Alia** ja **Niko Demus** ovat monille tuttuja suomalaisten pop-artistien tuotantotiimeistä. Shepherd's Callin musiikillinen estetiikka nojaa melankolisen ja nostalgisen ambientin perinteeseen, jota ovat viime vuosina elävöittäneet esimerkiksi kokeellisen elektronisen musiikin pienlevy-yhtiöt eri puolilla Eurooppaa. Tyyllisesti duon sävelkieli muistuttaa varhaisen ambientin pioneerien, kuten **Brian Enon** tai **William Basinskin**, musiikkia ja siinä on myös vivahteita post-klubikulttuurista, jossa tavoitellaan emotionaalista syvyyttä ja hämyisyyttä selkeiden rytmien sijaan. Musiikki rakentuu hitaasti sävy sävyiltä ja palkitsee tarkkaavaisen kuulijan hienovaraisilla yksityiskohdilla ja hiljaisuuden hallinnalla.

Kun kaksi muusikkoa keikan aluksi astelivat koneiden ja syntetisaattoreiden taakse ja alkoi väänellä nappuloita, kaikki tuntui sangen tutulta. Elektronisen musiikin kenttä on kyllästetty vastaavilla kokoonpanoilla, mutta Shepherd's Call ei silti kompastunut kliseeseen.

Kirkon akustiikka ja tilaan tuotu äänentoisto loivat kiinnostavan asetelman. Äänimassa syntyi suuresta sound system -kaiutinpinnosta, joka tuotti kuulijalle kehollisen kokemuksen. Tällaisen äänentoistojärjestelmän juuret ovat 1940-luvun jamaikalaisissa katujuhlissa, mistä se levisi myöhemmin 1970-luvulla Britteinsaarille osaksi dub- ja sound system -kulttuuria. Temppeliaukion kirkon pyöreä (ja *palomainen*!) arkkitehtuuri vahvisti äänen liikettä tilassa ja loi kuulijaa ympäröivän, kokonaisvaltaisen äänimaiseman. Tuloksena oli meditatiivinen ja immersii-vinen kuuntelukokemus. Musiikin kaikuvat efektit yhdistettynä kirkon akustiikkaan loivat tunteita herätteleviä, liukuvia maisemia. Suuri äänentoisto, askeettinen lavastus – vain muutama persialainen matto ripustettuna rakennustelineiden päälle – ja musiikin hyväilevät sävyt avasivat lempeästi aistit tulevaa iltaa varten.

Shepherd's Callin esiintyminen oli huolellisesti rakennettu ja minimalismissaan elegantti. Yhtye lunasti paikkansa festivaalin avausesiintyjänä hiljaisuudella ja tilan tunnustelulla. Täten se onnistui hyvin tehtävässään: asettaa kuulija vastaanottavaiseen tilaan.

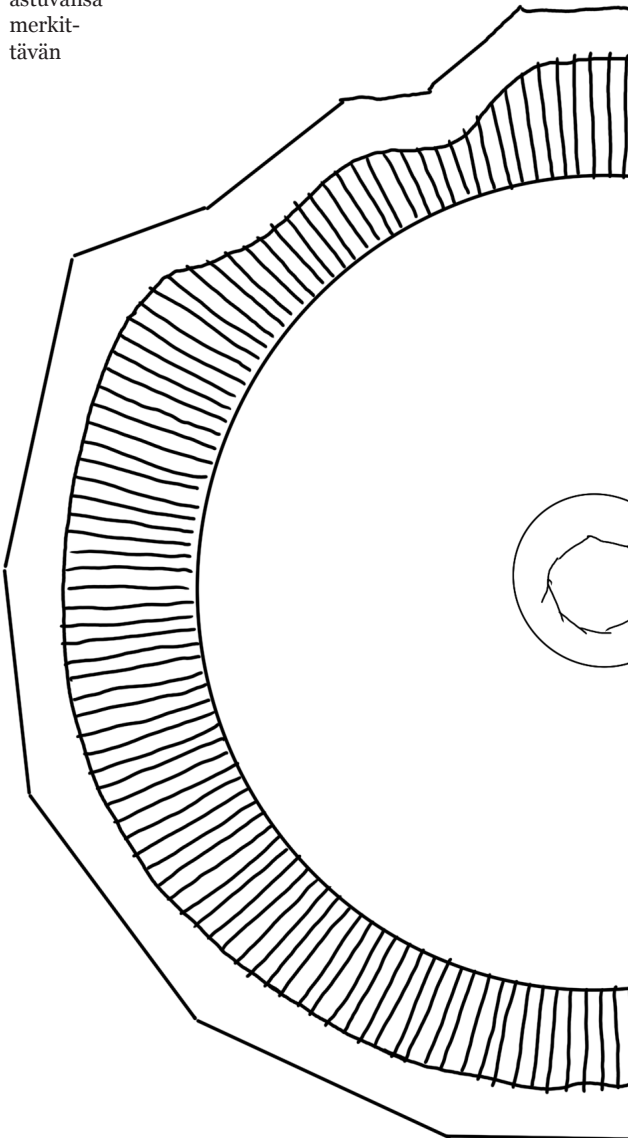
Taavetti Huhtala

Aino Morko & Co.

Temppeliaukion kirkko 8.5.2025

Aino Morko & Co esiintyi Helsinki Music Weekin avajaispäivänä loppuunmyydyssä Temppeliaukion kirkossa Shepherd's Callin jälkeen. Morkon suuren suosion vuoksi istumapaikat olivat vähissä jo ennen esityksen alkua, mutta vapaa paikka löytyi onnekseni lopulta eturivistä.

Ilmassa väreili sellainen harras jännite, jonka tunnistaa vain silloin, kun tietää astuvansa merkittävän



artistin maailmaan tai sitten vain hyvin lähelle kaiutinta. Temppeliaukion kirkko – kiven sisään louhittu rokkialttari, joka on vuosien varrella toiminut niin konserttisalina kuin kontemplaation tyyssijana – tarjosi tapahtumalle ainutlaatuisen ja miltei mystisen kehiksen. Äänentoistojärjestelmä oli jo avattu aiemman Shepherd's Call -setin jäljiltä ja loi pohjan Morkon konsertille.

Itse konsertti oli mainion määrittelemätön. Se ei ollut aivan ambientia, mutta ei myöskään poppia, rockia, klassista, teknoa, housea tai sataprosenttisen elektronista musiikkia, vaan jotain siltä väliltä, jotain enemmän – ääntä, joka

tuntui liukuvan generajojen jälkeisessä musiikillisessa tilassa. Vaikutteita oli havaittavissa ambient-musiikin varhaisista pioneereista sekä laajasti kokeellisen elektronisen musiikin kentältä, kuten myös muista pohjoismaisista elektronisen nykymusiikin tekijöistä. Aino Morko esiintyi koko konsertin polvillaan lavalla, joka oli enemmänkin jakkara, ja koko vaikutelma oli kuin olisi astellut Morkon kotistudioon, joka sattui konserttipäivänä olemaan Temppeliaukion kirkko.

Aino Morko & co. toivat musiikissaan esiin risti-riitaisen tunnelman haikeuden, toivon ja rytmin välillä, hyvin nykyaiteellisessa ja post-genrellisessä hengessä. Esitys oli pohjoista mystiikkaa parhaimmillaan – siinä yhdistyivät klassinen sellonsoitto, säröinen kitara ja jylisevä basso, joka kulki Temppeliaukion kirkon pyöreän tilan halki ja heijastui takaisin. Basso ei vain kuulunut, se tuntui: olin kuin klubin vessassa, jossa musiikki on enemmän kehollinen kuin auralinen kokemus.

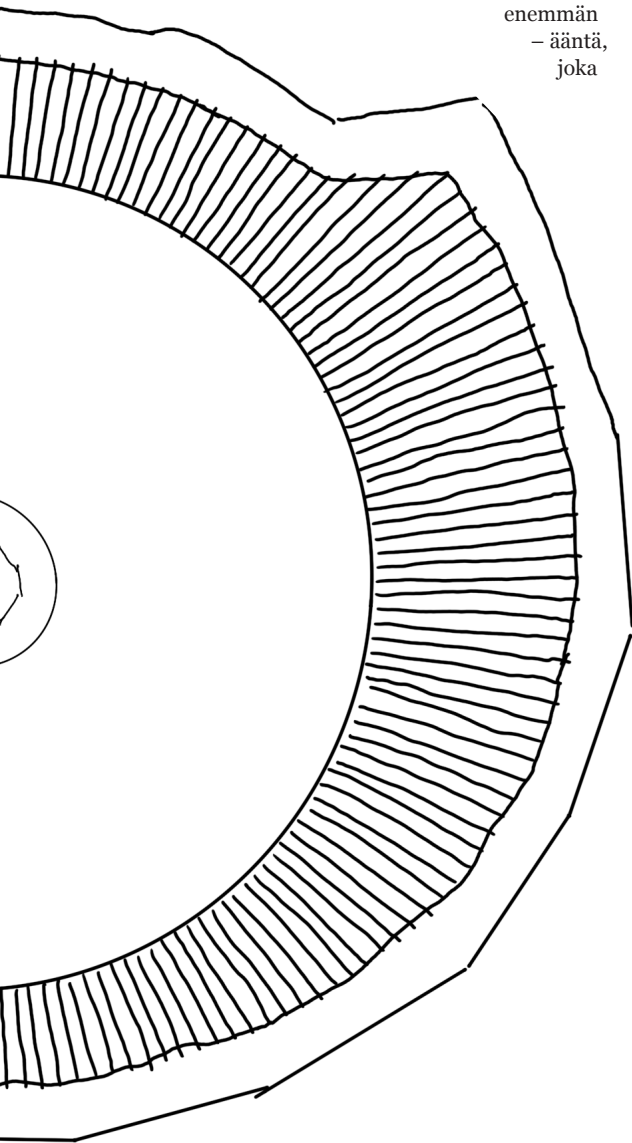
Morko irrottautuu tällä artistiprojektillaan megasuosion saavuttaneesta pehmoaino-projektista. Emma-palkinnot ovat jo plakkarissa, ja asema yhtenä Suomen tunnetuimmista pop-artisteista on kiistaton; mutta missä kanava henkilökohtaisemmalle, kokeellisemmalle ja esteettisesti rohkeammalle ilmaisulle?

Aino Morko vaikuttaa löytäneen siihen vastauksen. Uusi projekti seisoo omilla jaloillaan: se on irtiotto, mutta ei katkos. Tuttuja elementtejä on edelleen läsnä, kuten tarkka melodinen taju ja poeettinen kieli, mutta ne asettuvat nyt uuteen valoon, synkempään ja tilallisempaan.

Morkon esittämät kappaleet toivat mukanaan sanoituksia, jotka tuntuivat paljaammilta, kuin aiemmin kuultu olisi jätetty siloittelematta. Runous oli keskeinen osa sävellyksiä, ei pelkkä koriste. Keskeneräinen tai tarkoituksella kokeellisempi ote toi kappaleisiin vahvan intiimiyden tunteen.

Ennen konserttia harva osasi sanoa mitä odottaa. Aiemmin julkaistua materiaalia ei ollut lainkaan, ja suurin osa musiikista oli Morkon mukaan viimeistelty vasta konsertti-viikolla. Lopputuloksessa oli jotain radikaalin tuoretta: kuin olisi kulkenut sisään juuri silloin, kun hiljaisuus alkaa hengittää. Se toimi. Konsertti oli vaikuttava avaus ja jätti jälkeensä kiinnostuksen.

Taavetti Huhtala





TINYHAWK & BIZZARRO: NEKO-A-SEKAI

DOSA CAT: VIE

KUOPIO

OTANIEMEN KIPSARI

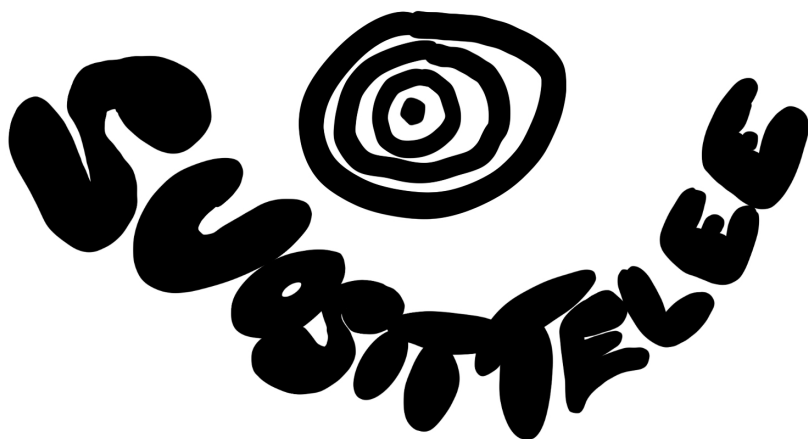
AISTIMUKSEN AURINKOSUHLAT

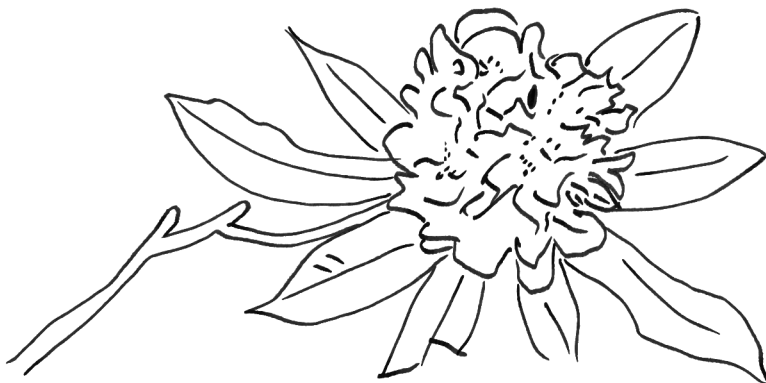
RUOTSIN CURLING-MAASSUUKUE TEAM HASSELDORF

TENNISPALLO HIERONTAPALLONA

TENNISPALLO STRESSIPALLONA

TENNISPALLO PYYKKIKONEESSA





Seuraavan *Synkoopin* teema on musiikki ja runo. Lehti ilmestyy marraskuussa.

KIRJOITTAJALLE

Juttuideat ja valmiit tekstit lähetetään päätoimittajalle:
synkooppilehti[at]helsinki.fi

Kirja- ja levyarvioijat: Ota yhteyttä toimitukseen saadaksesi arvostelukappaleen.

Tarvitsetko pääsyn tapahtumaan tai konserttiin arvostelua varten? Ota yhteyttä
hyvissä ajoin.

Kuvituskuvat:

1. Resoluutio vähintään 300 dpi
2. Liitä mukaan kuvaajan nimi/nimimerkki
3. Varmista kuvien käyttöoikeus

Huomioithan, että toimitus pidättää oikeuden tekstien muokkaamiseen.

TILAA SYNKOOPPI

Vuositilaus (4 numeroa): 20 e

Tilaukset: synkooppilehti.wordpress.com tai [toimitussihteeri.synkooppi\[at\]gmail.com](mailto:toimitussihteeri.synkooppi[at]gmail.com)

Irtonumerot: 8 e/kpl toimitukselta

SYNKOOPPI VERKOSSA

Digilehti: journals.helsinki.fi/Synkooppi

Valikoituja artikkeleita: synkooppilehti.wordpress.com

Instagram: [synkooppilehti](https://www.instagram.com/synkooppilehti)

